

Бојиште се шири на југ?

Пресек снабдевања горивом и иницирање „још жешћих сукоба са Муслиманима” у Санџаку, на Косову и Македонији две могућности да се докрајчи војна сила Срба, предвиђа „Дејли телеграф”. – Министар Херд пориче легалитет нове државе. – Глигоров и Силајџић пријатељски дочекани у Лондону

(Од нашег сталног дописника)

Лондон, 8. маја

Рат у Босни и Херцеговини подстиче британску јавност да реafirмише тезу о ланцу нових сукоба чији ће се прстен сужавати према Београду. Мотив разлагања и анализирања ове могућности припада домену практичности, а пошто је преокупација Енглеза прикладна намерама европских вођених држава и Америке: да се Србија сабије у безизлаз – без употребе спољне војне силе – унутрашњим ратним притиском, међународном политичком блокадом и економским бојкотом.

Спремност председника Србије Слободана Милошевића да изађе у сусрет захтевима који се диктирају споља – на пример, заветовање да су границе Србије оне које су у време Тита утврђене, позив регрутима из Србије да дођу кући и сл. – у Британији се описује само као доказ да западна стратегија притиска „ради” да производи дејство.

Британски прикази политике Србије не допуштају ни благи утисак да српска званична политика има иницијативу, да је надојена енергијом јасне замисли о изласку из кризе, већ супротно, да она у повлачењу каска за последицама из ланца неуспеха и жудно тражи линију за предах. А вођи Европе и Америке решени су да не допусте предах.

„Франкенштајн Титове заоставштине”

Херд је рекао: „Држава (Југославија) која сада полаже право на своје име и своје место у КЕБС-у ни на који начин се не може описати као (држава) која удовољава стандардима и обавезама КЕБС-а.”

Министар подржава суспензију Југославије са заседања КЕБС-а све док се ствари око Босне не среде.

Хердово објашњење „у длаку” одговара замисли о којој је „Политика” писала: да се све републике око Србије признају као већ државе, а да се Србији, када буде принуђена да се и сама јави за признавање, постави питање делова њене сопствене територије.

То што данас међународно уважавање тражи савезна држава са старим именом не мења ништа – цели свет и затога види Србију и говори о Милошевићевим, наводно великим а сада све мањим аспирацијама. Јучерашњи „Индипендент” каже на пример „како чак и српско-црногорски савез не мора бити вечан”. Цитира вође црногорске опозиције који су дошли на разговоре у Лондон и који су нову државу овако описали: „Нова Југославија је војна и полицијска структура. Њен је једини циљ да на власти одржава српског председника Слободана Милошевића и његове црногорске следбенике. Унија која себе назива Југославијом је против црногорских интереса.”

Без обзира на то што се ЈНА разграђује – британски коментатори не одступају од тумачења да је војска, у ствари, мач у рукама Срба и Србије. Коментатор „Дејли телеграфа” Роберт Фокс назива јуттрос ту армију „Франкенштајном Титове заоставштине”. За део војске који се изјашњава за републику босанских Срба Фокс каже „бандитска сила”, а за војску на тлу саме Србије примећује да је „њена снага далеко од истрошене”.

Фокс искључује опортуност војне интервенције споља – подсећа на Черчилову процену да је Хитлер на истом терену морао да држи 36 дивизија. „Терен је на страни армије”, каже он сугеришући потенцијалне тешкоће интервенционих снага. Али наводи следеће: „Изгледа да ће сада два фактора ограничити акциони простор Армије: питање поновног снабдевања горивом

и муницијом и могућност иницирања још жешћих конфликта са Муслиманима у Санџаку, на Косову и у Македонији, даље на југ.”

Умиривање Македонаца

Косово је јуче поменуо и коментатор „Тајмса” Роџер Бојс, залажући се да Европа и НАТО поделе улоге у притиску на Србију. Бојс каже да је сада доцкан да се размишља о војној интервенцији у Босни (не дели, очигледно, Фоксов смисао за уважавање тешкоћа такве акције), али да треба разиграти план за предстојеће сукобе. Он овако каже: „За сада, међународна заједница има мало избора, осим подвргавања Србије невојном притиску.”

То неће бити довољно да се промене услови југословенског конфликта, нити да се спасе Босна. Али чврста координација између НАТО-а, Европске заједнице и Конференције (КЕБС-а), може обезбедити да српско вођство не покрене нове ратове, на пример, са Албанцима на Косову после распарчавања Босне.”

Фактор иностраног утицаја на почетак и ток распарчавања Југославије несумњиво, дакле, постоји. Описиван је и овде, ту и тамо, у приказима немачког притиска унутар Заједнице. Харис Силајџић и Киро Глигоров су јуче, рецимо, примљени у Лондону на високом нивоу, до којег српска страна већ тешко може да допре. Македонцима је понуђено охрабрење у светлу грчког отпора њиховој независности и сл. Али, такав је данашњи свет и свака компетентна влада мора да зна како се, у сопственом националном интересу, најбоље утиче на полуте европског или светског механизма сила. Хаотично повлачење после незрелих замисли никад није била одлика политике.

Петар Поповић